

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка**

**ІНФОРМАТОР
кафедри загальної та соціальної педагогіки**

(Описи вибіркових педагогічних курсів)

Львів-2016

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет
імені Івана Франка**

ІНФОРМАТОР
кафедри загальної та соціальної педагогіки

(Описи вибіркового педагогічних курсів)

Львів-2016

ББК–Ч48(4УКР3)я43
УДК–378.4.096:37(477.83–25)(082)
І–74

*Рекомендовано до друку
кафедрою загальної та соціальної педагогіки
Львівського національного університету
імені Івана Франка
Протокол № 7 від 25 грудня 2015 р.*

Інформатор кафедри загальної та соціальної педагогіки (Описи вибіркового педагогічних курсів і спецкурсів): Інформаційні матеріали / Уклад. Д.Д.Герцюк. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2016. – 47 с.

Подано описи педагогічних курсів і спецкурсів, які кафедра загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка пропонує як елективні навчальні дисципліни для викладання на освітньо-кваліфікаційних рівнях “Бакалавр”, “Спеціаліст”, “Магістр”.

ЗМІСТ

I. ОПИСИ ВИБІРКОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ КУРСІВ І СПЕЦКУРСІВ (українською мовою) для освітньо-кваліфікаційних рівнів БАКАЛАВР, СПЕЦІАЛІСТ

- 1.1. Основи психології та педагогіки
- 1.2. Історія педагогіки
- 1.3. Українська етнопедagogіка
- 1.4. Педагогіка культури
- 1.5. Педагогіка сімейного виховання
- 1.6. Соціальна педагогіка
- 1.7. Освітні технології
- 1.8. Педагогічна іміджологія
- 1.9. Педагогічна техніка
- 1.10. Культура міжособистісних взаємин
- 1.11. Формування лідерських якостей особистості
- 1.12. Музей, освіта і нематеріальна культурна спадщина
- 1.13. Основи музейної педагогіки
- 1.14. Теорія і методика виховної діяльності педагога
- 1.15. Основи професійної компетентності майбутніх фахівців-сходознавців
- 1.16. Організація управління виховним процесом у навчальному закладі
- 1.17. Соціальна робота
- 1.18. Педагогіка та соціологія туризму
- 1.19. Сучасний світовий освітній простір

II. ОПИСИ ВИБІРКОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ КУРСІВ І СПЕЦКУРСІВ (українською мовою) для освітньо-кваліфікаційного рівня МАГІСТР

- 2.1. Педагогіка вищої школи .....
- 2.2. Майстерність педагогічної діяльності (Основи педагогічної майстерності) викладача вищої школи .....
- 2.3. Основи педагогічного оцінювання .....
- 2.4. Методологія та методи науково-педагогічного дослідження .....
- 2.5. Техніки нелінійного мислення: теорія і тренінг .....
- 2.6. Освітній менеджмент .....
- 2.7. Сучасна філософія освіти .....
- 2.8. Загальноєвропейська стратегія реформування вищої освіти .....
- 2.9. Педагогічна конфліктологія .....
- 2.10. Освіта дорослих .....

III. ОПИСИ ВИБІРКОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ КУРСІВ І СПЕЦКУРСІВ (іноземною мовою)

- 3.1. Освіта і педагогічна думка Польщі (пол. мовою) .....

**ОПИСИ ПЕДАГОГІЧНИХ КУРСІВ І
СПЕЦКУРСІВ**

**І. ОПИСИ ВИБІРКОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ КУРСІВ І СПЕЦКУРСІВ
(українською мовою) для освітньо-кваліфікаційних рівнів БАКАЛАВР,
СПЕЦІАЛІСТ**

1.1. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 3 – 5 -ий **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин – 90(кредитів ЕКТС – 3); аудиторні години – 32(лекції – 16, практичні – 4, семінарські – 12)

Лектори: Ковальчук Лариса Онисимівна(ел. адреса lok73@ukr.net).

Караманов Олексій Владиславович (ел. адреса ank@online.ua)

Результати навчання:

- **знати:** сутність основних психологічних і педагогічних категорій; методи наукового психолого-педагогічного дослідження; психологічні особливості розвитку особистості; особливості пізнавальних процесів, які властиві людині; індивідуальні стани і властивості особистості; сутність потреб, мотивів, цінностей, темпераменту, характеру та здібностей людини; діяльно-поведінкову сферу особистості; роль емоційно-вольової сфери; психологічні основи діяльності людини; специфіку професійного спілкування; основні тенденції розвитку освіти в сучасному освітньому просторі; актуальні питання теорії освіти й виховання;
- **вміти:** з позицій наукових підходів та основ вікової періодизації розвитку людини характеризувати сутність, структуру, сфери особистості, особливості її розвитку та формування; аналізувати роль спадковості, середовища, виховання і діяльності в розвитку, соціалізації і становленні особистості; пояснювати розумові дії, мисленнєві операції, процеси розуміння і розв'язання навчальних і професійних завдань, користуватися прийомами мисленнєвої діяльності; застосовуючи методи наукового психолого-педагогічного дослідження, давати психолого-педагогічну характеристику особистості; діагностувати особливості власної когнітивної та емоційно-вольової сфер, індивідуальних станів і властивостей, розвиток творчого потенціалу; визначати навчальну мету, відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу; застосовувати методи, прийоми, засоби, форми організації діяльності; аналізувати власну навчальну діяльність та здійснювати її корекцію.

Анотація навчальної дисципліни:

Суспільні тенденції гуманізації змісту, методів і форм педагогічного процесу у вищій школі, орієнтування на вияв індивідуальності кожного студента ставлять високі вимоги до підготовки майбутнього фахівця, розвитку його творчого потенціалу, формування професійної культури, культури мислення, мовлення, спілкування. Засвоєння студентами теоретичних і практичних основ психології та педагогіки як наук про людину сприятиме розумінню ними психічних явищ людини у розмаїтті їх проявів, взаємозв'язків і динаміці, розвитку професійної культури, мислення і мовлення. Під час вивчення студентами навчальної дисципліни “Основи педагогіки та психології” формуються загальні(інструментальні, міжособистісні, системні) та спеціальні компетенції, що забезпечує готовність фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” до професійної взаємодії з людьми у різноманітних установах, що має характер управлінської, організаторської, комунікативної та інших видів професійної діяльності.

Рекомендована література:

1. Загальна психологія: Підручник / С.Д. Максименко, В.О. Зайчик, В.В. Клименко, В.О. Соловієнко. За ред. С.Д. Максименка. – К.: Форум, 2000. – 543 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка: Навч. посібник. – Чернігів: ЧДПУ, 2003. – 528 с.
3. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: Навч. посібник. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені І.Франка, 2007. – 608 с.
4. Ковальчук О. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник / Оріся Ковальчук, Світлана Когут; [за заг. ред. Лариси Ковальчук]. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені І.Франка, 2009. – 624 с.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: КДНК, 2007. – 656 с.
6. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2001. – 487 с.
7. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіка : Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 504 с.

Форми та методи навчання: проведення лекцій, семінарсько-практичних занять та консультацій із застосуванням комп'ютерної технології навчання, інтерактивних методів

навчання, *імітаційно-рольових ігор, наочних* методів навчання тощо; виконання навчального проекту; модульний контроль навчальних досягнень.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.2. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-й. **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Герцюк Дмитро Дмитрович (ел. адреса dmytro_hertsyuk@ukr.net).

Результати навчання:

• **знати:** педагогічні ідеї та тенденції давнього світу; епохи Середньовіччя, Відродження, Реформації; особливості розвитку зарубіжної школи і педагогічної думки у ХУІІ-ХХ ст.; основні положення праць класиків (Я.Коменський, Ж-Ж.Руссо, Й.Песталоцці, А.Дістервег, Дж.Дьюї та ін.); характеристику школи і педагогічну думку Київської Русі; шкільну справу в Україні часів литовсько-польської доби (друга половина ХІУ-перша половина ХУІІ ст.); козацьку педагогіку; стан освіти і школи в Україні у другій половині ХУІІІ- на початку ХХ ст.; освіта в Україні у ХХ ст.; педагогічну спадщину видатних українських педагогів й освітніх діячів (Г.Сковорода, К. Ушинський, І.Франко, С. Русова, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Г. Ващенко та ін.)

• **вміти:** використовувати методи ретроспективного аналізу історико-педагогічних явищ, уміння застосовувати кращі здобутки педагогічної мудрості українського й інших народів у своїй майбутній професійній діяльності

Анотація навчальної дисципліни: метою курсу є вивчення історичних закономірностей розвитку виховання, школи і педагогічної думки в різні історичні періоди з найдавніших часів до наших днів з метою формування у студентів розуміння сутності педагогічних процесів, ідей, фактів та явищ системи знань про світовий історико-педагогічний процес та про місце в ньому української педагогіки. Особлива увага звертається на формування у студентів самостійного історико-педагогічного мислення, розумінням зв'язку педагогічних явищ із суспільно-культурними відносинами епохи і країни, що дозволить глибше, критичніше і більш всебічно оцінити стан освітніх і педагогічних систем і прагнень сучасності, спонукати зацікавлення педагогічними проблемами, служити засобом формування почуття патріотизму та міжкультурної толерантності

Рекомендована література:

1. Герцюк Д. Навчально-методичні матеріали до вивчення спецкурсу «Історія школи та освіти в Україні». Львів, 1999;
2. Зайченко І.В. Історія педагогіки. К., 2010;
3. Кравець В. Історія класичної та зарубіжної педагогіки та шкільництва. Тернопіль, 1996;
4. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. Тернопіль, 1996;
5. Левківський М. Історія педагогіки. Житомир, 2007;
6. Любар О., Стельмахович М., Федоренко Д. Історія української педагогіки. К., 1998;
7. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (Х - ХХ ст.): Нариси. К., 1991;
8. Ступарик Б. Національна школа: витоки, становлення. К, 1996.

Форми та методи навчання: інформаційно-пояснювальний, проблемний, діалог, групова робота, метод проектів, дискусії, сюжетно-рольові вправи, ігри, написання міні проекту, тестове опитування

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.3. УКРАЇНЬСЬКА ЕТНОПЕДАГОГІКА

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 – 7-ий *Обсяг дисципліни:* загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС – 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Лещак Теодор Володимирович (ел. адреса bavarlok@gmail.com).

Результати навчання:

- **знати:** історію розвитку етнопедагогіки, її структура; складові народної педагогіки, основні принципи і засоби; методи виховання та самовиховання; становлення системи освіти в Україні; специфіки професійно-педагогічної діяльності вчителя національної школи.
- **вміти:** аналізувати політику Української держави щодо розвитку освіти в історичній ретроспективі та в національному аспекті; опрацьовувати наукову літературу про методи науково-педагогічних досліджень та здійснювати власні педагогічні дослідження із використанням окремих методів наукових досліджень; добирати доречні приклади педагогічних ситуацій з національного виховання, що зорієнтовані на формування гуманістичних почуттів особистості школяра; аналізувати типовий національний навчальний підручник чи навчальний посібник з метою розкриття національних аспектів в його змісті; складати план-конспект шкільного виховного заходу як особливої структурно-змістової одиниці у системі національного виховання у загальноосвітній середній школі; здійснювати педагогічний аналіз форм і засобів виховання у навчальному закладі з позицій реалізації в них принципів національного виховання.

Анотація навчальної дисципліни:

Вивчення народної педагогічної мудрості на чинному етапі національного піднесення в Україні покликане актуалізувати накопичений століттями педагогічний досвід українського народу для наших сучасників. Цей досвід виступає надійним підґрунтям навчально-виховної діяльності сьогодення і збагачує її змістовий та методичний арсенал. Пропонований елективний курс допомагає студентам розкрити закономірності розвитку етнопедагогіки, ознайомлює їх з основними поняттями української народної педагогіки і шляхами реалізації її положень у сучасній практичній педагогіці з огляду на актуальні потреби українського суспільства. Особлива увага присвячена емпіричній підготовці майбутніх педагогів як знавців українського народного педагогічного досвіду, удосконалюючи систему формування психолого-педагогічної готовності фахівців до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Рекомендована література:

1. Ващенко Г.Г. Виховний ідеал: підруч. для педагогів, вихователів, молоді і батьків. – Полтава: Полтав. вісн., 1994. – 191 с.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: У 2 т. – К.,: Оберіг, 1991. – Т. 1. 450 с.; Т. 2. – 445 с.
3. Гнатенко П.І. Український національний характер. – К.,: ДОК К, 1997. – 115 с.
4. Мосіяшченко В.А. Українська етнопедагогіка: навч. посіб. для студ. пед. навч. закл. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2001. – 172 с.
5. Кіт Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна педагогіка: курс лекцій. – Вінниця: Едельвейс і К., 2008. – 301 с.
6. Король О.В. Методика викладання українського народознавства в школі: Навчально-методичний посібник. – К.: ІЗИН, 1998. – 368 с.
7. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка: Навч. посібник. – К.,: ІЗМН, 1996. – 288с.
8. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка: навч.-метод. посібник. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 159 с.
9. Українська етнопедагогіка: навч.-метод. посібник / ред. В. Кононенко. – К.; Івано-Франківськ: Плай, 2005. – 508 с.

Форми та методи навчання: лекції, семінарські заняття; бесіда, дискусія, групова робота, самостійна робота.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.4. ПЕДАГОГІКА КУЛЬТУРИ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 – 7-ий **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Караманов Олексій Владиславович (ел. адреса ank@online.ua)

Результати навчання:

- **знати:**
  - можливості освіти у процесі трансляції культури й засвоєння культурного досвіду;
  - роль музею як феномена культури;
  - способи застосування механізму “переживання знань” (В. Дільтей, Е. Шпрангер) у процесі організації педагогічної взаємодії;
  - особливості діяльності аніматора культури;
  - різні аспекти формування особистості засобами культури;
  - особливості сприйняття інформації у процесі аналізу взаємодії культурних цінностей і духовних якостей людини.
- **вміти:**
  - аналізувати потенціали розвитку особистості;
  - організовувати психологічно комфортне середовище навчання;
  - логічно мислити, послідовно та аргументовано розвивати свою думку;
  - використовувати елементи культурної спадщини у навчально-виховному процесі;
  - застосовувати потенціал музею для розкриття творчих здібностей особистості;
  - усвідомлювати культурну активність як складову стилю повноцінного життя.;
  - реалізовувати методи, прийоми і засоби ефективної комунікації з людьми.

Анотація навчальної дисципліни:

Мета: Ознайомлення майбутніх фахівців з різними культурними практиками у контексті педагогічної діяльності.

Завдання: стимулювати студентів до вивчення основних понять освітньої діяльності у контексті аналізу цінностей, моралі, мистецтва і літератури, звичаїв, рекреації і дозвілля та комунікації; розвинути у них навички аналізу потенціалів особистості, її зацікавлень, творчих задатків та пізнавальних інтересів на основі визначення культурної активності як складової стилю повноцінного життя.; практичної роботи з організації психологічно комфортного середовища, стимулювання інтересу до культурної спадщини людства.

Рекомендована література:

1. *Бабкіна М.* Культурологічний підхід до формування громадянської позиції особистості в соціальному середовищі // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2007 – № 1. – С. 155–162;
2. *Библер В. С.* От наукоучения – к логике культуры. Два философских введения в XXI век. М., 1991;
3. *Выготский Л. С.* Психология развития как феномен культуры. М., 1996;
4. *Морфология культуры. Структура и динамика.* М., 1994;
5. *Основи музейної педагогіки: Методичні вказівки і текст лекцій до спецкурсу /* Уклад. Караманов О.В. Львів, 2006;
6. *Педагогіка для громадянського суспільства /* За ред. д-ра пед. наук Т. Кошманової. Львів, 2005;
7. *Педагогіка дозвілля: Підручник /* А. Ф. Воловик, В. А. Воловик. Х., 1999;
8. *Kerschensteiner G.* TheoriederBildund. Leipzig-Berlin, 1926;
9. *Wojnar I.* Humanistyczne intencje edukacji. Warszawa, 2000;
10. *Woloszyn S.* Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie. Warszawa, 1964.

Форми та методи навчання: лекція, бесіда, дискусія, метод порівняльних аналогій, метод “занурення” в історичне середовище, моделювання, методи асоціації, мозковий штурм, метод проєктів.

Форма звітності:

залік

Мова навчання: українська

1.5. ПЕДАГОГІКА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-ий Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 48 (лекції - 16, практичні - 32)

Лектор: доц. Цюра Світлана Богданівна (ел. адреса svit.tsura@gmail.com),

Результати навчання:

• **знати:**

- зміст понять «сімейна педагогіка», «сімейне виховання», «сім'я як соціальна інституція виховання»;
- функції сім'ї як соціальної інституції, типології, структурні характеристики та тенденції розвитку;
- завдання і цілі педагога, соціального педагога в контексті роботи в сфері сімейного виховання, особливості сучасної сім'ї;
- сучасні теорії розвитку за критерієм статі, трактування принципів розвитку, співвідношення генетичного та контексту розвитку, механізми статевої соціалізації та підготовки до сім'ї;
- теорії вибору партнера, фактори сприятливі і несприятливі для розвитку сім'ї як первинної групи і середовища для соціалізації дитини;

• **вміти :**

- застосовувати знання про цінності, традиції сімейного виховання до аналізу її практики, діагностики рівня функціонування сім'ї як виховної інституції, складання банку даних, відповідного реагування на порушення прав дитини, профілактичної роботи з проблемами сімейного виховання, допомоги у осмисленні людиною своїх життєвих сценаріїв;
- зіставляти концепції сімейної педагогіки і аналізувати їх власне бачення;
- характеризувати методи та форми взаємодії педагога та соціального педагога з сім'єю, врахування особливостей сімейного виховання;
- аналізувати проблеми любові і шлюбу, молоді сім'ї, розлучень і конфліктів у контексті виховання дітей;
- використовувати знання про роль сім'ї у розвитку психічних, соціальних та моральних якостей дитини для проектування взаємодії педагога, соціального педагога із сім'єю;
- використовувати знання про стратегії розвитку сімейного середовища, життєвий цикл сім'ї у контексті її виховної функції
- аналізувати власний досвід, пріоритети і стереотипи сімейного виховання на предмет його осмислення і подальшого розвитку

Анотація навчальної дисципліни: Сфера людської діяльності сімейне виховання є безпосередньо знайомою студенту із власного досвіду життєдіяльності та опосередковано як результат взаємодії із оточуючим соціальним середовищем, осмислення репрезентативної інформації з наукових та науково-популярних джерел. Метою дисципліни «Педагогіка сімейного виховання» є систематизація знань про сім'ю як середовище розвитку і виховання та подальший розвиток професійних вмінь сучасного вчителя і соціального педагога з аналізу, корекції та прогнозування явищ і процесів педагогіки сім'ї, реалізації її функцій. Завдання вивчення дисципліни полягає в оволодінні студентами досвідом: оперування знаннями про педагогіку сім'ї, її життєвий цикл, роль у розвитку і вихованні дитини і вплив на дорослих її членів, концепції та теорії сімейного виховання; спостереження, аналізу, оцінювання та інтерпретування інформації про різні аспекти і сторони сімейного виховання; планування, проектування та застосування стратегії розвитку сімейного середовища у контексті його виховної функції.

Рекомендована література:

1. Коваль Л.Г. Постовий В.Г. Сучасна сім'я та її педагогіка / В.Г. Постовий. – К., 1994.
2. Коваль Л.Г., Зверева І.Д., Хлебнік С.Р. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навчальний посібник. – К. - ІЗМН, 1997. – 392 с.
3. Кравець В. П. Психологія сімейного життя: Навчальний посібник. – Тернопіль, 1995. – 696 с. К. – ІЗМН, 1997. – 392 с.
4. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: Навч. посіб. - К.: НАУ, 2008. – 160 с.

5. Молода сім'я: проблеми та умови її становлення / За ред. проф. А.Й. Капської. – К.: ДЦССМ, 2003. – 184 с.

6. Радчук Г.К., Тіунова О.В. Сімейне виховання. Освітній тренінг для батьків: навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2010. – 120с.

Форми та методи навчання: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота; кооперативні, дослідницькі та ігрові методи навчання, дискусія; виконання індивідуального проекту та підготовка презентації

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.6. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-й *Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)*

Лектор: доц. Мицишин Ірина Ярославівна (ел. адреса irena_m@ukr.net)

Результати навчання:

- **знати:** теоретико-методологічні засади соціальної педагогіки, її предмет, завдання, понятійний апарат; тенденції розвитку соціально-педагогічної практики в Україні та за кордоном; поняття, сутність і зміст соціально-педагогічного процесу, особливості його протікання; фактори віктимності особистості та способи мінімізації шкідливого впливу соціуму; специфіка, форми і методи соціально-педагогічної діяльності з окремими соціальними категоріями осіб.

- **вміти:** оперувати традиційними й сучасними методиками психолого-педагогічних досліджень; моделювати, планувати, виконувати та аналізувати власну соціально-педагогічну діяльність; здійснювати соціально-педагогічне діагностування стану клієнта та ситуації; координувати роботу із захисту прав дитини; застосовувати форми й методи організації соціально-педагогічної взаємодії, консультування, порадиництва.

Анотація навчальної дисципліни: у змісті курсу висвітлюються основні положення соціально-педагогічної теорії і практики, історичні досягнення та найновіші технології організації соціально-педагогічної взаємодії в Україні та зарубіжних країнах. Детально розглядається специфіка соціально-педагогічної взаємодії з різними групами залежно від типу проблем, рівня занедбаності, ресурсів та можливостей подолання соціального виключення. Особлива увага звертається на представлення спектра реалізації державних, регіональних, міських соціальних програм з метою формування наукових уявлень щодо функціонування поля соціально-виховної практики.

Рекомендована література:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: Навч. пос. – К., 2003.
2. Богданова І. Соціальна педагогіка. К., 2008.
3. Коваль Л.Г., Зверева І.Д., Хлебик С.Р. Соціальна педагогіка. – К., 1997.
4. Курляк І. Є. Соціальна педагогіка: навч.-метод. посібник. – Львів, 2003.
5. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: Навч. пос. – К., 2005.
6. Соціальна педагогіка: Підручник / За ред. Капської А. Й. – К., 2006.

Форми та методи навчання: словесні, наочні та практичні методи, інтерактивні методики (дискусії, робота в малих групах, “мозковий штурм”, синектика), виконання самостійних робіт, кейс-метод, тестове опитування, тренінги.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.7. ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 – 7-ий. **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин – 90(кредитів ЄКТС – 3); аудиторні години – 36(лекції – 16, практичні – 8, семінарські – 8)

Лектор: Ковальчук Лариса Онисимівна(ел. адреса lok73@ukr.net).

Результати навчання:

- **знати:** сутність технологічного підходу та особливості його застосування в освіті; освітні технології (технології навчання, комунікативні технології, виховні технології, технології педагогічного менеджменту, технології організації успішної діяльності, інформаційні технології, технології педагогічного діагностування), їхня суть, види, функції; основи педагогічного проектування та моделювання освітніх технологій, методика впровадження освітніх технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх шкіл та вищих навчальних закладів;
- **вміти:** аналізувати різні види освітніх технологій (технології навчання, комунікативні технології, виховні технології, технології педагогічного менеджменту, технології організації успішної діяльності, інформаційні технології, технології педагогічного діагностування), характеризувати їх особливості, функції; проектувати та моделювати культурно-освітнє середовище, сприятливе для ефективного впровадження освітніх технологій у навчально-виховний процес різних навчальних закладів; розробляти методика впровадження освітніх технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх шкіл та вищих навчальних закладів тощо.

Анотація навчальної дисципліни: вибір освітньої технології – це завжди вибір стратегії, пріоритетів, системи взаємодії, тактик навчання та стилю роботи вчителя з учнями, викладача зі студентами. Мета вивчення запропонованого курсу полягає в осмисленні теоретичних, практичних, методичних, діагностичних аспектів впровадження освітніх технологій (технологій навчання, комунікативних технологій, виховних технологій, технологій педагогічного менеджменту, технологій організації успішної діяльності, інформаційних технологій, технологій педагогічного діагностування), формуванні готовності майбутніх педагогів до їх застосування у загальноосвітніх школах і вищих навчальних закладах. Особлива увага звертається на педагогічні умови формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності у професії, до педагогічного проектування та моделювання освітніх технологій, розроблення методик їхнього впровадження у навчальний процес.

Рекомендована література:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 351 с.
2. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності : Навч. посібник / Лариса Ковальчук. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 608 с.
3. Ковальчук Л. Практикум з педагогіки : Навч. посібник / Лариса Ковальчук. – Львів : Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 253 с.
4. Ковальчук О. Діагностування результатів навчання : Навч. посібник / Оріся Ковальчук. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 153 с.
5. Ковальчук О. Основи психології та педагогіки : Навч. посібник / Оріся Ковальчук, Світлана Когут; [за заг. ред. Лариси Ковальчук]. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 624 с.
6. Освітні технології: Навч.-метод. посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255 с.
7. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології: Інтерактивний підручник. – К.: Слово, 2004. – 616 с.
8. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О.І. Помету. – К.: Вид-во А.С.К., 2003. – 192 с.
9. Селевко Г.К. *Энциклопедия образовательных технологий*: В 2 т. – М.: НИИ школьных технологий, 2006.

Форми та методи навчання: проведення лекцій, семінарсько-практичних занять та консультацій із застосуванням *інноваційних* технологій навчання, *інтерактивних* методів навчання, *імітаційно-рольових ігор*, *наочних* методів навчання тощо; виконання навчального проекту; модульний контроль навчальних досягнень.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.8. ПЕДАГОГІЧНА ІМІДЖЕЛОГІЯ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-й. **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин – 90 (кредитів ЄКТС – 3); аудиторні години – 32 (лекції – 16, практичні – 4, семінарські – 12)

Лектор: Ковальчук Лариса Онисимівна (ел. адреса lok73@ukr.net).

Результати навчання:

- **знати:** предмет і завдання педагогічної іміджології; теоретичні основи педагогічної іміджології; поняття про імідж, його типологія; поняття про Я-концепцію, її складові; поняття про самооцінку; природу і типологію іміджу; технології побудови іміджу; інструментарій педагогічної іміджології; особливості використання інструментарію педагогічної іміджології; діагностику педагогічної іміджології; сучасні організаційні форми, методи, прийоми, засоби формування іміджу, Я-концепції, самооцінки;
- **вміти:** класифікувати види іміджу за різними ознаками; використовувати інструментарій педагогічної іміджології; дотримуватися головних принципів побудови іміджу; застосовувати ефективні технології побудови іміджу; формувати індивідуальний особистісний і професійний імідж, позитивну Я-концепцію; здійснювати адекватну самооцінку; користуватися інструментарієм педагогічної іміджології у формуванні власного іміджу; діагностувати сформованість компонентів іміджу, Я-концепції, рівнів самооцінки.

Анотація навчальної дисципліни:

Іміджологія і імідж — що це? Наука чи мистецтво? Відповідь на ці запитання дає навчальна дисципліна “Педагогічна іміджологія”, метою якої є допомогти майбутнім педагогам сформувати свій індивідуальний імідж, а також виробити здатність до управління власним становленням у професії. Програмою курсу передбачено осмислення теоретичних основ формування іміджу педагога (поняття про імідж, його природу, типологію; поняття про Я-концепцію, самооцінку), особливостей формування іміджу, технології його побудови. Під час вивчення курсу студенти оволодівають значущими для майбутнього фахівця вміннями формування особистісного і професійного іміджу, позитивної Я-концепції, адекватної самооцінки тощо. Цьому сприяють практичні і методичні аспекти навчальної дисципліни, в яких представлено інструментарій педагогічної іміджології, розглянуто особливості його використання, запропоновано технології формування іміджу, завдання, вправи на формування Я-концепції тощо. Формуванню рефлексивних вмінь сприяє психолого-педагогічне дослідження сформованості іміджу майбутнього фахівця, його Я-концепції, рівня самооцінки, стилю взаємодії тощо.

Рекомендована література:

1. Бех І.Д. Психологічні джерела виховної майстерності: навч. посіб. / І.Д. Бех. – К.: Академвидав, 2009. – 248 с.
2. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача. – К., 2005.
3. Васянович Г.П. Педагогічна етика. – Львів, 2005.
4. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії. – К. Вища шк., 1997.
5. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: Навч. посібник. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені І.Франка, 2007. – 608 с.
6. Ковальчук О. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник / Оріся Ковальчук, Світлана Когут; [за заг. ред. Лариси Ковальчук]. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені І.Франка, 2009. – 624 с.
7. Калюжний А.А. Психологія формування іміджа учителя. – М., 2004.
8. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. Зязюна. – К., 2004. – 422 с.
9. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю. – К., 1988.

Форми та методи навчання: проведення лекцій, семінарсько-практичних занять та консультацій із застосуванням інноваційних технологій навчання, інтерактивних методів навчання, імітаційно-рольових ігор, наочних методів навчання тощо; виконання навчального проекту; модульний контроль навчальних досягнень.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.9. ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-й. **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин – 90(кредитів ЄКТС – 3); аудиторні години – 32(лекції – 16, практичні – 8, семінарські – 8)

Лектор: Ковальчук Лариса Онисимівна(ел. адреса lok73@ukr.net).

Результати навчання:

- **знати:** сутність та складові педагогічної техніки; види і властивості уваги, спостережливості та уяви вчителя (викладача); взаємозв'язок професійної діяльності та здоров'я педагога; техніку саморегулювання психічного стану; мімічну та пантомімічну виразність педагога; педагогічну перцепцію; педагогічну сугестію; прийоми психотерапії; техніку розвитку професійних здібностей; основні методики й стратегічні засоби розв'язування педагогічних ситуацій; техніку активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів (студентів) тощо;
- **вміти:** здійснювати рефлексію і володіти технікою саморегулювання власного психічного стану; застосовувати техніку педагогічної перцепції; аналізувати мімічну та пантомімічну експресію; розв'язувати педагогічні ситуації; володіти ефективними технологіями активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів (студентів) тощо; застосувати прийоми розвитку спостережливості, уваги, уяви; застосовувати ефективні сугестивні методи саморегулювання власного психічного стану та техніку педагогічної сугестії з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів (студентів); розробляти компенсаторні прийоми тощо.

Анотація навчальної дисципліни: у змісті педагогічної майстерності саме особистість педагога розглядається та розкривається як основний чинник розвитку учня (студента). Педагогічна техніка виступає сукупністю професійних умінь, у якій гармонійно поєднуються внутрішній зміст професійної діяльності педагога і його зовнішнє вираження. Під час вивчення студентами запропонованого курсу головна увага приділяється осмисленню теоретичних, практичних, методичних і діагностичних аспектів оволодіння педагогічною (професійною) технікою. Такий комплексний підхід сприяє наповненню індивідуальних особливостей студентів професійними знаннями й змістом, ознайомленню студентів з особливостями саморегулювання власного психічного стану, компенсаторними прийомами, виявленню індивідуальних переваг, осмисленню своїх недоліків та відпрацюванню власного стилю професійної діяльності. Це дає змогу студенту складати і реалізувати програми власного професійного розвитку, самореалізації й самовираження у професійній діяльності, що забезпечує формування готовності молодшої людини до педагогічної діяльності у різних типах навчальних закладів, а також до взаємодії з людьми у різноманітних установах, що має характер управлінської, організаторської та навчально-виховної діяльності фахівця.

Рекомендована література:

1. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: Навч. посібник. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені І.Франка, 2007. – 608 с.
2. Ковальчук О. Основи психології та педагогіки. Навч. посібник / Оріся Ковальчук, Світлана Когут; [за заг. ред. Лариси Ковальчук]. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені І.Франка, 2009. – 624 с.
3. Курлянд З.Н. Становлення позитивної Я-концепції майбутнього вчителя: Монографія. – Одеса: ПНЦ АПН України. – М.П. Черкасов, 2005. – 163 с.
4. Мешко Г.М. Підготовка майбутніх учителів до збереження і зміцнення професійного здоров'я. Монографія / Г.М.Мешко; за ред. д. пед. наук, проф., дійсного члена НАПН України В.П. Кравця. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – 468с.
5. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. Зязюна. – К., 2004. – 422 с.
6. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю. – К., 1988.

Форми та методи навчання: проведення лекцій, семінарсько-практичних занять та консультацій із застосуванням інноваційних технологій навчання, інтерактивних методів навчання, імітаційно-рольових ігор, наочних методів навчання тощо; виконання навчального проекту; модульний контроль навчальних досягнень.

Форма звітності:залік**Мова навчання:**українська

1.10. КУЛЬТУРА МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-ий *Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)*

Лектор: доц. Мищишин Ірина Ярославівна (ел. адреса irena_m@ukr.net)

Результати навчання:

• **знати:**

основні прийоми, правила та шляхи налагодження ефективної міжособистісної взаємодії, принципи безбар'єрного та безконфліктного спілкування, визначення та врахування психологічних особливостей у побудові конструктивної міжособистісної взаємодії у різних сферах людських стосунків: сімейній, педагогічній, виховній, професійній.

• **вміти:**

застосовувати найбільш доцільні та ефективні прийоми й техніки формування психологічно комфортного середовища в міжособистісних стосунках, сім'ї, дитячому колективі, юнацькій організації, професійній команді. Вміти будувати й розвивати середовище односторонніх, формувати спільні прагнення, відносити взаємної залежності, долати труднощі, конфлікти, виховувати ефективних лідерів.

Анотація навчальної дисципліни:

Налагодження довірливих, конструктивних, партнерських взаємин є запорукою особистісного вдосконалення й професійного розвитку. Конструктивне спілкування, розуміння прихованих повідомлень, аналіз невербальної комунікації необхідні для кращого сприймання колег, визначення їх намірів та прагнень. Озброєння необхідними практичними вміннями та навичками дасть можливість долати комунікативні бар'єри, "знімати маски", бачити «другий план», достосуватись до спірозмовника, налагоджувати з ним довірливе спілкування, створювати умови для роботи в команді. Такі вміння є особливо важливими не лише для діяльності представників професій типу: «людина-людина», а й для налагодження взаємин в родинному середовищі, дружніх стосунків, спілкуванні з співробітниками.

Рекомендована література:

1. Філоненко М. Психологія спілкування. К., 2008.
2. Сайтарли І.Л. Культура міжособистісних стосунків. К.: 2007
3. Сатир В. Вы и ваша семья. Руководство по личностному росту: Пер. с англ. – М.:, 2000.
4. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування. – К.:, 2005.
5. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування. – К.: 2004.
6. Шеломенцев В. Н. Етикет і сучасна культура спілкування – К.: 2003.

Форми та методи навчання: словесні, наочні та практичні методи, інтерактивні методики (дискусії, робота в парах, "мозковий штурм", синектика), виконання самостійних робіт, кейс-метод, тестове опитування, тренінги.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.11. ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-й **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); **аудиторні години** - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Караманов Олексій Владиславович (ел. адреса ank@online.ua)

Результати навчання:

- **знати:**
  - принципи організації психологічно комфортного середовища для ефективної взаємодії;
  - напрями і технології прикладних досліджень у сфері лідерства;
  - роль емоційно-вольової сфери у життєдіяльності особистості;
  - сутність поняття “особистість”, “лідерство”, “лідер”, “лідерські якості”, “формування” у взаємозв’язку різних дисциплін;
  - психологічні засади ефективної комунікації лідера, сутність педагогічного спілкування, його стилі, параметри та рівні;
  - ознаки і функції особистості лідера та його психологічний портрет, потенціали розвитку особистості.
- **вміти:**
  - розвивати власний потенціал та риси характеру для оволодіння лідерськими якостями;
  - розробляти й втілювати у життя актуальні програми лідерства шляхом самодіагностики та участі у різноманітних тренінгах;
  - застосовувати прийоми ораторського мистецтва для розвитку лідерських якостей;
  - використовувати принципи психологічної свободи особистості як засади формування лідерських якостей;
  - розуміти, усвідомлювати та протистояти технікам психологічного маніпулювання;
  - застосовувати методи, прийоми і засоби ефективної комунікації у процесі діяльності лідера.

Анотація навчальної дисципліни:

Мета: на підставі з’ясування сутності понять «лідер», «лідерські якості» допомогти студентам оволодіти відповідними вміннями й навичками для формування ефективної культури організації та управління, сприяти підготовці соціально активної особистості, майбутнього педагога методом формування лідерських якостей.

Завдання: ознайомити студентів з теорією і практикою організації діяльності лідера, розвинути в них навички міжособистісної комунікації, сформувати відповідні риси характеру, спрямовані на розвиток лідерських якостей, організації психологічно комфортного середовища, залучення до вирішення конфліктних ситуацій, що виникають в колективі.

Рекомендована література:

1. Главник О., Бевз Г. Технології навчання дорослих – К.: Главник, 2006;
2. Главник О., Безпальча Р., Попова О. Тренерська валіза- К.: Главник, 2006;
3. Евтихонов О. В. Тренінг лідерства: Монографія. – СПб.: Речь, 2007;
4. Смит М. Дж. Тренінг уверенности в себе. – М., 2002;
5. Тараненко В. И. Психоманипуляции вокруг нас. К.-М., 2004;
6. Шаргородська С. В. Тренінгова робота з підлітками та молоддю (з досвіду роботи соціального педагога)- Рівне: РОЦППСР, 2006.

Форми та методи навчання: тренінговий метод викладання із застосуванням інтерактивних методик організації взаємодії суб’єктів навчального процесу, розв’язування і моделювання різних педагогічних задач і ситуацій, проведення ділових і рольових ігор, тренінгів; впровадження методик психолого-педагогічного діагностування ефективності самостійної роботи.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.12. МУЗЕЙ, ОСВІТА І НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 8-ий **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Караманов Олексій Владиславович (ел. адреса ank@online.ua)

Результати навчання:

- **знати:** основні поняття і категорії нематеріальної культурної спадщини; роль емоційно-вольової сфери у життєдіяльності особистості; сутність педагогічної діяльності в умовах неформальної освіти; зміст, методи, форми й засоби навчання на експозиції музею; особливості процесу виховання учнів засобами музейної педагогіки; сутність педагогічного спілкування, його стилі, параметри та рівні.

- **вміти:** розробляти критерії, що дозволяють визначити об'єкти нематеріальної культурної спадщини з урахуванням особливостей конкретного музею; визначати особливості сприйняття відвідувачами нематеріальної культурної спадщини; взаємодіяти з організаціями, закладами, що вивчають та популяризують традиції, ремесла, обряди, звичаї тощо; конструювати "особистісні смисли" навколишнього світу шляхом власного осмислення культурної спадщини у музеї; визначати мету/очікувані результати навчального заняття на експозиції, структурувати зміст навчального матеріалу; застосовувати методи, прийоми і засоби організації навчання учнів у музейному просторі.

Анотація навчальної дисципліни:

Мета: Ознайомлення майбутніх фахівців з особливостями та можливостями репрезентації об'єктів нематеріальної культурної спадщини у просторі музею у контексті академічної та неформальної освіти.

Завдання: вироблення студентами практичних умінь і навичок музеєфікації об'єктів нематеріальної культурної спадщини, організації комунікації у музейному просторі та психологічно комфортного середовища, стимулювання інтересу до культурних процесів сьогодення крізь призму минулого.

Рекомендована література:

1. Вайдакер Ф. Загальна музеологія. Львів, 2005.
2. Дукельский В. Ю. Музей и культурно-историческая среда // Проблемы культурной коммуникации в музейной деятельности. – М., 1989.
3. Йетс Ф. Искусство памяти. – Спб., 1997.
4. Международная конвенция об охране нематериального культурного наследия // Информационный бюллетень ИКОМ. – 2004. – № 2.
5. Основи музейної педагогіки: Методичні вказівки і текст лекцій до спецкурсу / Уклад. Караманов О.В. Львів, 2006.
6. Рикер П. Память, история, забвение Пер. с франц. – М., 2004 (<http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000833/index.shtml>).
7. Хадсон К. Влиятельные музеи. – Новосибирск, 2001; Хаттон П. История как искусство памяти. – Спб., 2003.
8. Hooper-Greenhill E. Museums and Interpretation of Visual Culture (Museum Meanings). – Routledge, 2000.
9. Museum and intangible heritage. October 2 – 8 / COEX, SEOUL, KOREA, ICOM. – Seoul, 2004.

Форми та методи навчання: лекція, бесіда, розповідь, дискусія, метод порівняльних аналогій, метод "занурення" в історичне середовище, моделювання, мозковий штурм, метод проектів.

Форма звітності: залік.

Мова навчання: українська

1.13. ОСНОВИ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-ий **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Караманов Олексій Владиславович (ел. адреса ank@online.ua)

Результати навчання:

• **знати:** сутність понять “музейна педагогіка”, “культурно-освітня діяльність музеїв”, “педагогіка музейної діяльності”, “музейна комунікація”, “музейний простір”; нові технології музейної освіти; особливості формування історичної свідомості; методику організації і проведення музейних занять з різновіковою аудиторією; стилі навчання в музеї.

• **вміти:** розуміти мову музейної експозиції; сприймати музейну інформацію; логічно мислити, послідовно та аргументовано розвивати свою думку; інтерпретувати історичну реліквію; використовувати потенціал музею для розкриття творчих здібностей особистості; оцінювати історичні явища з різних позицій.

Анотація навчальної дисципліни:

Мета: Ознайомлення майбутніх фахівців з основами музейної педагогіки – міждисциплінарної галузі знань, схеми освітньої діяльності в музеї та навколо музейному просторі, головною метою якої є передача знань (інформації, умінь, поглядів) відвідувачам.

Завдання: теоретично й практично ознайомити студентів з основами музейно-педагогічної роботи, розвинути в них навички творчої інтерпретації музейного предмета, практичної роботи з учнівською аудиторією на основі музейної експозиції, організації психологічно комфортного середовища, стимулювання інтересу до культурної спадщини людства.

Рекомендована література:

1. Вайдакхер Ф. Загальна музеологія. Львів, 2005.
2. Основи музейної педагогіки: Методичні вказівки і текст лекцій до спецкурсу / Уклад. Караманов О.В. Львів, 2006.
3. Караманов О.В. Роль навчального середовища у реалізації музейно-педагогічних програм і проектів // Педагогічні технології. Постметодика. – 2013. – № 3 (112). – С. 41. – 44.
4. Музейная коммуникация: модели, технологии, практики // Под ред. В. Ю. Дукельского. – М., 2010.
5. Педагогіка для громадянського суспільства / За ред. д-ра пед. наук Т. Кошманової. Львів, 2005.
6. Столяров Б. П. Музейная педагогика. История, теория, практика: Учебное пособие. М., 2004.
7. Falk J. H., Dierking L. D., Learning from the Museum, Walnut Creek 2000.
8. Hooper-Greenhill E., Museums and Education, Purpose, Pedagogy, Performance, London 2007.
9. Reichwein A. Museumspädagogische Schriften. – Berlin, 1970.
10. Skutnik J., Muzeumsztuki współczesnej jak o przestrzeń edukacji, Katowice 2008.
11. Weschenfelder K., Zacharias W. Handbuch Museumpädagogik. – Düsseldorf, 1988; www.museumspaedagogik.org.

Форми та методи навчання: лекція, бесіда, розповідь, дискусія, метод порівняльних аналогій, метод “занурення” в історичне середовище, моделювання, мозковий штурм, метод проектів.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.14. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-й. **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЕКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Яремчук Наталія Ярославівна (ел. адреса yaremnl6@gmail.com)

Результати навчання:

- **знати:**

теорію і методику виховної діяльності педагога у загальноосвітній школі; сутність понять «виховання», «виховна діяльність», «виховне середовище», «процес виховання», «виховні системи», «дитячий колектив»; сучасні підходи до виховання; особливості змісту виховання у сучасній школі; характеристики, методики становлення і розвитку та критерії оцінки виховних систем школи і соціуму; систему виховної діяльності педагога (методику планування виховної роботи в школі і класі; методику індивідуальної роботи з учнями); методи педагогічної взаємодії; алгоритм аналізу педагогічної ситуації та вирішення педагогічних задач; соціально-психологічні особливості учнів; організацію колективної діяльності школярів; типологію форм виховної діяльності; методику роботи із батьками учнів; критерії, ступені та методи діагностики вихованості особистості.

- **вміти:**

формувати гуманістичне розуміння виховних явищ; побудувати виховний процес у класі; провести діагностику недоліків сімейного виховання учнів та розвитку класного колективу; сформувати дитячий колектив; скласти план виховної роботи класного керівника; організувати позакласну і позашкільну діяльність учнів; застосовувати методики індивідуальної та колективної роботи із школярами.

Анотація навчальної дисципліни:

Сьогодні в умовах величезних змін у соціальному, економічному та політичному житті України та світу постала проблема радикальної перебудови у сфері виховання, мета якого – формувати Людину, забезпечити цілісність людського суспільства, засади миру та демократії. Актуальний пошук педагогом інноваційних «універсальних технологій» для виховання особистості вимагає аналізу сучасної теорії виховання та особливостей його змісту у сучасній школі, володіння низкою відповідного методичного інструментарію у роботі з учнями. Тому даний навчальний курс зорієнтований на прикладну педагогіку виховання як необхідну складову професійно-педагогічної підготовки студента; є системним доповненням академічного курсу «Педагогіка».

Рекомендована література:

1. Березовська Л.І. Самовиховання та саморегуляція особистості: навч. посіб. – К., 2011.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн.1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. – К., 2003.
3. Бех І.Д. Виховання особистості: Сходження до духовності. – К., 2006.
4. Бех І.Д. Психологічні джерела виховної майстерності: навч. посіб. – К., 2009.
5. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: навч. посіб. – К., 2005.
6. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава, 1993.
7. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Дрогобич, 2003.
8. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку / Під ред. Р.Х. Вайноли. – К., 1999.
9. Семигіна Т.В. Робота в громаді: практика й політика. – К., 2004.
10. Матяшук В. П. Сучасне патріотичне виховання у школах України. – Тернопіль, 2014.
11. Сорока Г.І. Система педагогічної підтримки дітей в освіті. – Х., 2003.

Форми та методи навчання: інтерактивні методи навчання, в т.ч. робота в мікрогрупах, робота в парах, “мозковий штурм”, дискусія; наочні методи навчання; виконання індивідуального проекту та підготовка презентації; тестове опитування.

Формазвітності: залік

Мованавчання: українська

1.15. ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-СХОДОЗНАВЦІВ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 – 7-ий *Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, практичні - 16)*

Лектор: доц. Федина Володимира Степанівна, Лещак Теодор Володимирович (*ел. адреса bavarlok@gmail.com*).

Результати навчання:

- **знати:** історію становлення вітчизняної науки сходознавства і етапи підготовки фахівців; світові тенденції розвитку сходознавства та передумови його виникнення; особливості формування професійної компетентності в контексті підготовки фахівців-сходознавців в цілому і відповідно до спеціалізації (викладач, перекладач, культуролог, дипломат, гід і т.д.); особистісні, професійні якості провідних сходознавців як шлях узгодження власного «Я» з вибором професії у студентів-сходознавців; методи, стратегії і технології оптимальної організації навчального процесу; філософські, наукові та спеціально-наукові підходи, що сприяють формуванню професійної компетентності; важливість забезпечення внутрішньо та зовнішньо-комфортного клімату колективу студентів.
- **вміти:** аналізувати рівень володіння індивідуально-особистісними, професійними та соціокультурними знаннями; формувати професійну компетентність у співвідношенні до особистісного та професійного становлення; планувати організацію навчального процесу з метою підготовки кваліфікованих майбутніх фахівців-сходознавців; застосувати набуті знання відповідно до сходознавчої спеціалізації; проводити дослідження у середніх та вищих навчальних закладах для оптимізації процесу підготовки фахівців-сходознавців.

Анотація навчальної дисципліни: на актуальному етапі розвитку світового освітнього простору пріоритетного значення набуває проблема професійної адаптації молоді особистості у сучасному мультикультурному просторі на фоні неоднозначних геополітичних процесів початку XXI ст. У цьому контексті провідною метою вищої освіти має стати формування професійних, соціокультурних знань та індивідуально-особистісних якостей у студентів-сходознавців, з метою розвинути у них відповідні уміння й навички виконання навчальної та професійної діяльності. Провідною метою даного курсу виступає також забезпечення психологічної готовності студента до майбутньої професійної діяльності і його здатності до формування професійної компетентності з метою оптимального здійснення своїх професійних функцій.

Рекомендована література:

1. *Бастун М. В.* Проблема особистісно орієнтованої підготовки майбутніх сходознавців / М. В. Бастун // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – №6. – С. 88–94.
2. *Баюл О.С.* Розвиток професійної компетентності // Наука і освіта. Психологія особистості: досвід минулого-погляд у майбутнє. – 2005. – №5–6.
3. *Довбня К. В.* Структурування змісту навчально-методичного комплексу для майбутніх фахівців-сходознавців / К. В. Довбня // Матеріали конференції Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна. – 2006. – С.46–49.
4. *Кочетков В. В.* Психология межкультурных различий / В. В. Кочетков. – М.: ПЕР СЭ, 2002. – 217 с.
5. *Маркова А. К.* Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М.: Международный гуманитарный фонд “Знание”, 1996. – 308 с.
6. *Массанов А. В.* Психологическая подготовка студентов к профессиональной деятельности / А. В. Массанов // Наука і освіта. – 2004. – №3. – С.122–124.
7. *Мухамеджанова В. А.* Текст и его роль в процессе обучения языку урду на младших курсах восточного факультета / В. А. Мухамеджанова // Востоковедение. Вопросы филологии и методики преподавания восточных языков. – Ташкент, 1976. – № 507. – С. 63–66.

Форми та методи навчання: лекції, консультації, самостійна робота.

Форма звітності: залік**Мова навчання:** українська

1.16. ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 9 – 10-ий **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 год. (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Равчина Т.В. (ел. адреса tanya_ravchyna@yahoo.com),

Результати навчання:

- **знати:** сутність виховного процесу у навчальному закладі, механізми впливу на поведінку студентів у процесі управлінської діяльності; суть, функції управління виховним процесом у навчальному закладі; правила конструктивного спілкування в управлінській діяльності та у виховному процесі; аналіз виховного процесу, педагогічних ситуацій, прийняття конкретних рішень; планування системи виховного процесу й різних видів виховної діяльності студентів, студентів; різноманітні методи, прийоми виховного впливу на особистість, поведінку студентів; організація різноманітних видів виховної діяльності, виховних справ; управління конфліктними ситуаціями у виховному процесі.
- **вміти:** виконання функцій управління виховним процесом у навчальному закладі; урахування сутності виховного процесу у навчальному закладі, механізмів впливу на поведінку студентів у процесі управлінської діяльності; організації конструктивного спілкування в управлінській діяльності та у виховному процесі; аналізу виховного процесу, педагогічних ситуацій, прийняття конкретних рішень; планування системи виховного процесу й різних видів виховної діяльності студентів; застосування різноманітних методів, прийомів виховного впливу на особистість, поведінку студентів; організації різноманітних видів виховної діяльності, виховних справ; управління груповими процесами й розвитку колективу студентів; дослідження результатів виховної діяльності, виховного процесу; управління конфліктними ситуаціями у виховному процесі.

Анотація навчальної дисципліни: метою курсу є формування знань й умінь виконання функцій управління та організації виховного процесу у навчальному закладі. Особлива увага звертається на: розуміння студентами сутності виховного процесу у навчальному закладі як організації конструктивного освітнього середовища, що охоплює різноманітні форми життєдіяльності студентів, а також позитивну міжособистісну взаємодію його представників як рівноправних партнерів.

Рекомендована література:

1. Бех І.Д. Психологія виховання. К., 2004;
2. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. К., 2005;
3. Гончаров М.А. Основы менеджмента в образовании; М., 2006;
4. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. К., 2005;
5. Лозниця В.С. Психологія менеджменту. Навч. пос. К., 2000;
6. Педагогічна майстерність / За ред. І.А. Зязюна. К., 2004;
7. Трухін І.О., Шпак О.Т. Основи шкільного виховання: Навч. посіб. К., 2004.

Форми та методи навчання: активні й інтерактивні методи навчання – діалог, дискусія, “мозковий штурм”, “кейс-метод”, парна та групова робота, аналіз педагогічних ситуацій, розв’язок педагогічних проблем, імітаційно-рольові ігри (моделювання та імітування педагогічних ситуацій тощо), ілюстрування засобами структурно-логічних схем, рисунків, мультимедіа презентації, виконання індивідуального проекту, тестове опитування.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.17. СОЦІАЛЬНА РОБОТА

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-й. **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Мицишин Ірина Ярославівна (ел. адреса irena_m@ukr.net)

Результати навчання:

- **знати:** історичні процеси розвитку філантропічної та благодійницької діяльності; становлення практики фахової соціальної роботи, оформлення соціальної роботи як науки; суть цінностей та етичних принципів соціальної роботи, сутність поняття клієнта соціальної роботи, професійні обов'язки та ролі соціального працівника, теорії соціальної роботи; методи та технології індивідуальної, групової та соціальної роботи в громаді, специфіку роботи соціального працівника з різними групами клієнтів.

- **вміти:** використовувати спеціальні вміння і навички організації процесу надання соціальної допомоги, виконувати ролі фасилітатора, консультанта, координатора, супервізора та аналітика з соціальної роботи з різними групами клієнтів (дітьми, що залишились без батьківського піклування, людьми, які мають психічні розлади, людьми з інтелектуальною недостатністю, особами із залежністю від психоактивних речовин, з бездомними та з тими, які зазнали насильства в сім'ї).

Анотація навчальної дисципліни: у процесі вивчення курсу студенти набувають знання та практичні уміння діагностувати соціальні проблеми, шукати та ефективно застосувати найбільш відповідні стратегії соціального втручання й надання допомоги різним категоріям клієнтів. Вивчаються головні етапи, загальні тенденції становлення і розвитку соціальної роботи як науки та професійної діяльності, здійснюється аналіз специфіки, зазначено етичні цінності, принципи, норми та стратегії професійної діяльності соціального працівника в сучасних умовах. Особливу увагу зосереджується на характеристиці професійної діяльності соціального працівника з різними категоріями клієнтів (дітьми-сиротами, дітьми та молоддю із девіантною поведінкою, людьми похилого віку та жертвами сімейного насильства).

Рекомендована література:

1. Капська А. Соціальна робота. – К., 2005.
2. Мицишин І. Я. Соціальна робота. Навч. посіб. – Львів, 2008.
3. Основи соціальної роботи / За ред. Т. Семигіної та І. Григи. – К., 2004.
4. Робота з конкретними групами клієнтів / За ред. Т. Семигіної. – К., 2004.
5. Соціальна робота в Україні / За ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. К., 2004.

Форми та методи навчання: словесні, наочні та практичні методи, інтерактивні методики (дискусії, робота в малих групах, “мозковий штурм”, синектика), виконання самостійних робіт, кейс-метод, тестове опитування, тренінги.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

1.18. ПЕДАГОГІКА ТА СОЦІОЛОГІЯ ТУРИЗМУ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-ий. **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Караманов Олексій Владиславович (ел. адреса ank@online.ua)

Результати навчання:

- **знати:**
  - принципи організації психологічно комфортного середовища для ефективної туристичної діяльності;
  - напрями і технології соціологічних досліджень у сфері туризму;
  - роль емоційно-вольової сфери у життєдіяльності особистості;
  - сутність педагогічної діяльності в умовах неформальної освіти;
  - методику проведення рекреаційно-пізнавальних подорожей;
  - особливості діяльності аніматора культури;
  - специфіку освіти і навчання туристів різних вікових груп;
  - сутність педагогічного спілкування, його стилі, параметри та рівні.
- **вміти:**
  - розвивати досвід туристично-краєзнавчої діяльності ;
  - використовувати соціально-культурний потенціал туризму для вивчення його соціологічної складової у процесі взаємодії з різними організаціями, закладами;
  - розробляти й втілювати у життя актуальні туристичні програми шляхом власного осмислення об'єкти матеріальної та нематеріальної культурної спадщини;
  - використовувати потенціал музею для розробки освітніх, просвітницьких та рекреаційних проектів;
  - застосовувати методи, прийоми і засоби ефективної комунікації у процесі туристичної діяльності.

Анотація навчальної дисципліни:

Мета: Ознайомлення майбутніх фахівців з головними питаннями розвитку туристичної діяльності у контексті академічної та неформальної освіти.

Завдання: ознайомити студентів з теорією і практикою туристично-краєзнавчої діяльності у системі додаткової освіти, розвинути в них навички міжособистісної комунікації, виховної роботи у контексті гуманітарно-соціальних функцій туризму, організації психологічно комфортного середовища, залучення до організації рекреаційно-пізнавальних подорожей.

Рекомендована література:

1. Єрмоленко В. Комунікативна практична філософія: Підр. К., 1999.
  2. Крылова Н. Культурология образования. М., 2000.
  3. Маслова Н. Ноосферное образование. Научные основы. Концепция. М., 2002.
  4. Педагогіка туризму. Навч. посіб. для студ. вищих навчальних закладів/ За ред. Федорченка В.К., Фоменко Н. А., Скрипник М. І., Цехмістрової Г. С. К., 2004.
  5. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні / За заг. ред. В. К. Федорченка. К., 2001.
  6. Прентис Р. Опыт становления и развития культурного туризма: Учеб. пособие/ Пер. с англ. – СПб, 2001.
  7. Психологічні аспекти гуманізації освіти: Книга для вчителя / За ред. Г. О. Балла. Київ - Рівне, 1996.
  8. Седова Н.А. Культурно-просветительный туризм: Учеб. пособие. – М., 2003.
- Форми та методи навчання:** лекція, бесіда, дискусія, метод порівняльних аналогій, моделювання, дослідницький метод, методи аналізу, синтезу, асоціації, мозковий штурм, метод проектів.

1.19. СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-й(бакалавр). Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16).

Лектор: доц. Заячук Ю. Д. (ел. адреса yu_zayachuk@yahoo.com), доц. Герцюк Д. Д. (dmytro_hertsyuk@ukr.net), доц. Равчина Т. В. (tanya_ravchyna@yahoo.com)

Результати навчання:

- **знати:** суть поняття “світовий освітній простір”; етапи розвитку освітнього простору як соціального феномену; рівні освітнього простору як складної ієрархічної структури і їх особливості: (i) світовий освітній простір (глобальний масштаб), (ii) освітній простір групи країн, що мають спільні традиції (європейський освітній простір, континентальний масштаб), (iii) освітній простір країни (національний масштаб), (iv) простір освітньої установи – окремого освітнього закладу (локальний масштаб), (v) особистісний освітній простір; тенденції розвитку світового освітнього простору; базові елементи європейського простору вищої освіти; питання інтегрування України у європейський освітній простір; напрями реформування вищої освіти; міжкультурні стратегії акультурації в межах освітнього простору: (i) інтеграція, (ii) асиміляція, (iii) сепарація, (iv) міргіналізація; проектні підходи освітніх програм ЄС, спрямованих на активізацію міжнародного співробітництва та підвищення мобільності студентів, викладачів, науковців європейських університетів, Європейські освітні програми мобільності усіх учасників освітнього простору: (i) ErasmusMundus, (ii) TEMPUS, (iii) JeanMonnet.

- **вміти:** забезпечувати аналіз сучасних освітніх процесів; аналізувати й критично оцінювати процеси розвитку освіти в сучасному світовому освітньому просторі; порівнювати системи освіти різних країн світу та різні університетські моделі; застосовувати знання для впровадження досвіду європейських університетів в Україні та інтегрування України у спільний європейський освітній і науковий простір; аналізувати проектні підходи освітніх програм ЄС, спрямованих на підвищення мобільності студентів та підготувати заявку до європейської освітньої програми мобільності ErasmusMundus.

Анотація навчальної дисципліни: курс має на меті формування у студентів розуміння тенденцій розвитку світової освіти в контексті сучасного світового освітнього простору, формування розуміння суті сучасних європейських реформ вищої освіти як інструменту європейської інтеграції і глобалізації та складової частини трансформації європейської вищої освіти.

Рекомендована література:

1. *Касярум Н.* Освітній простір: становлення поняття // Витоки педагогічної майстерності. – 2013. – Вип. 12. – С. 107–113.
2. *Коротяєв Б.І., Курило В.С.* Освітній простір: очікування та виклики часу й життя: монографія. – Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2009. – 308 с.
3. *Кросс-культурная психология. Исследования и применение.* – Харьков, 2007. – 560 с.
4. *Курбатов С.* Університетські рейтинги як фактор легітимізації елітного статусу освіти в сучасних умовах. – Суми, 2010.
5. *Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія :* монографія / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Віктора Огнев'юка, Світлани Сисоєвої. – К. : ТОВ “Видавниче підприємство “ЕДЕЛЬВЕЙС”, 2013. – 460 с.
6. *Ортинський В. Л.* Педагогіка вищої школи // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2009. – 472 с.
7. *Пуховська Л. П.* Перспективи формування світового освітнього простору в ХХІ столітті // <http://studentam.net.ua/content/view/7810/97/>
8. *Чернякова Ж.* Інтернаціоналізація європейського освітнього простору: етапи розвитку та пріоритетні завдання // Порівняльно-педагогічні студії. – № 4(18), 2013. – С. 125–131.

Форми та методи навчання: проблемний, діалог, дискусія, пояснювально-ілюстративний, наочні методи навчання (презентації, таблиці, структурно-логічні схеми, рисунки тощо), робота в мікрогрупах, кейс-метод, прес-конференція, індивідуальний проект, презентація результатів дослідження, тестове опитування.

**П.ОПИСИ ВИБІРКОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ КУРСІВ І СПЕЦКУРСІВ
(українською мовою) для освітньо-кваліфікаційного рівня МАГІСТР**

2.1 ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 9 -10-ий. *Обсяг дисципліни:* загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські -16).

Лектор: доц. Равчина Т.В. (ел. адреса tanya_ravchyna@yahoo.com), доц. Герцюк Д. Д. (ел. адреса dmytro_hertsyuk@ukr.net).

Результати навчання:

знати: суть, своєрідність навчально-виховного процесу у вищій школі; напрями організації навчально-виховного процесу у вищій школі у контексті сучасної філософії освіти; суперечності, психічні функції, особливості розвитку молодого людини студентського віку; структуру, психолого-педагогічні аспекти організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; сучасні інтерактивні методи навчання студентів; форми організації навчання студентів; норми, критерії оцінювання знань, умінь студентів, повідомлення їм та отримання від них зворотного зв'язку; сутність, особливості, методи, прийоми виховання студентів; педагогічні уміння діяльності викладача вищої школи; особливості вербальної і невербальної поведінки викладача; особливості, напрями організації спілкування зі студентами; шляхи, способи вирішення проблем дисципліни та конфліктів зі студентами; шляхи, умови формування студентської спільноти.

вміти: визначати мету власної педагогічної діяльності у процесі викладання навчального курсу, власні очікування; розвивати інтерес, формувати особистісне ставлення студентів до змісту навчального курсу; застосовувати різні способи, прийоми формування у студентів наукових понять, умінь й навичок; застосовувати методи, прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів (бесіди, діалогу, дискусії, мозкової атаки, сюжетно-рольової гри, роботи в групах тощо); планувати структуру, зміст, процес організації лекції, практично-семінарського заняття; застосовувати різноманітні, доцільні метод, прийоми організації виховного впливу на студентів; організовувати взаємодію зі студентами з різними індивідуально-типологічними особливостями; організовувати спілкування зі студентами у навчальний і позанавчальний час; організовувати та саморегулювати власну невербальну поведінку у процесі спілкування зі студентами; розв'язувати проблеми дисципліни студентів й конфліктів у різноманітних педагогічних ситуаціях; аналізувати різноманітні педагогічні ситуації та приймати доцільні рішення.

Анотація навчальної дисципліни: вивчення цього курсу передбачає підготовку фахівців до роботи у вищих навчальних закладах різних типів, організації як освітнього процесу, так і науково-дослідної роботи в установах вищої освіти. Цей курс спрямований на формування у майбутніх викладачів особистісної концепції педагогічної діяльності у вищій школі, адекватного розуміння процесів навчання і виховання студентів як організації взаємодії суб'єктів спільної діяльності – викладача і студента, в процесі якої здійснюється взаємовплив один на одного.

Рекомендована література:

1. Вітвицька В.В. Основи педагогіки вищої школи. К., 2003
2. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2006.
3. Кнодель Л.В. Педагогіка вищої школи: Посіб. для магістрів. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2008.
4. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес. /Укладачі: Степко М., Болюбаш Я., Левківський К., Сухарніков Ю. К., 2004.
5. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. Одеса: ПДПУ імені К.Д.Ушинського, 2002.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. –К., 2006.

Форми та методи навчання: активні й інтерактивні методи навчання – діалог, дискусія, “мозковий штурм”, “кейс-метод”, парна та групова робота, аналіз педагогічних ситуацій, розв'язок педагогічних проблем, імітаційно-рольові ігри (моделювання та імітування педагогічних ситуацій тощо), ілюстрування засобами структурно-логічних схем, рисунків, мультимедіа презентації, виконання індивідуального проекту, тестове опитування.

Форма звітності: залік

2.2. МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ) ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 9 – 10-ий. Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 год. (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Равчина Т.В. (ел. адреса tanya_ravchyna@yahoo.com)

Результати навчання:

- **знати:** сучасні філософські засади педагогічної діяльності викладача вищої школи; структуру педагогічної майстерності; гуманістичні цінності педагога; шляхи, прийоми діалогічного спілкування зі студентами; культуру, техніку педагогічного мовлення; складові, способи реалізації педагогічної техніки; умови вияву педагогічного такту та етики діяльності викладача у вищій школі; різновиди порушення дисципліни, способи її налагодження та розв'язання конфліктів у студентському середовищі; особливості, способи педагогічного впливу на особистість студента, створення ситуацій успіху; сучасні методи, прийоми активного й інтерактивного навчання студентів; структуру та особливості організації лекцій, семінарських, практичних, лабораторних занять; шляхи формування педагогічного іміджу, самовдосконалення викладача.
- **вміти:** виокремлювати головні напрями педагогічної діяльності в контексті сучасної філософії освіти; аналізувати майстерність педагогічної діяльності відповідно до її головних складових; встановлювати контакт й організувати діалогічне спілкування з учнями, студентами; організувати невербальне спілкування (жестикуляції, вияв міміки, вибір пози); читати й аналізувати невербальну поведінку студентів; застосовувати техніку педагогічного мовлення; вирішувати проблеми дисципліни студентів у конкретних педагогічних ситуаціях; обирати й застосовувати доцільну стратегію поведінки викладача у конфліктній ситуації; аналізувати педагогічні конфлікти у вищій школі, застосовувати доцільні способи конструктивного розв'язання; застосовувати різноманітні методи, прийоми впливу на свідомість, почуття, поведінку студентів; формувати інтерес студентів до змісту навчального курсу, процесу навчання; формувати знання, наукові поняття, теорії студентів, уміння й навички; визначати мету, завдання, окреслювати структуру лекції, семінарського, практичного й лабораторного заняття; творчо застосовувати різноманітні методи навчання, форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; застосовувати різні техніки розвитку позитивного самопочуття, саморегулювання поведінки й самовдосконалення як педагога.

Анотація навчальної дисципліни:

В умовах інтегрування системи освіти України в єдиний європейський та світовий освітній простір вимоги до діяльності викладача вищої школи зростають. Вони визначаються метою вищої освіти, спрямованої на формування особистості майбутнього фахівця як суб'єкта професійної діяльності, відповідального громадянина та самобутньої індивідуальності. Сучасний викладач вищої школи – це не лише науковець високого рівня, а майстерний педагог, спроможний скеровувати, стимулювати студента до пошуку істини, осмисленого набуття наукових, професійних знань, умінь і навичок. Викладання – це, передовсім, організація міжособистісної взаємодії, спілкування зі студентами, під час якої викладач залучає їх до спільного міркування, захоплює процесом пізнання, допомагає й підтримує у вирішенні наукових, навчальних проблем, розвиває їхні позитивні самопочуття й мотивацію. Педагогічна діяльність передбачає постійне самостійне прийняття викладачем рішень щодо підготовки навчальних курсів, організації й вдосконалення навчального процесу у вищій школі як цілеспрямованого педагогічного керівництва процесом формування наукових, професійних понять, умінь й навичок студентів відповідно до їхнього набутого досвіду, індивідуальних особливостей та здібностей. Водночас, викладач вищої школи – носій громадянських, національних, моральних цінностей; фахівець, який володіє системою професійних умінь й навичок організації опосередкованого педагогічного впливу на особистість кожного студента, систематично вдосконалює рівень власного професійно-педагогічного розвитку. Окреслені концептуальні засади становлять підвалини мети, завдань і змісту зазначеного курсу.

Рекомендована література:

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація. К., 2006;
2. Добенько О.В., Бондаренко Є.А. Педагогічна техніка. Тернопіль, 2000;
3. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності. Львів, 2007;
4. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2004.
5. Русинка І.І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами. Навч. посіб. – Київ, 2007.
6. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. К.: Академвидав, 2007.

Форми та методи навчання: активні й інтерактивні методи навчання – діалог, дискусія, “мозковий штурм”, “кейс-метод”, парна та групова робота, аналіз педагогічних ситуацій, розв’язок педагогічних проблем, імітаційно-рольові ігри (моделювання та імітування педагогічних ситуацій тощо), ілюстрування засобами структурно-логічних схем, рисунків, мультимедіа презентації, виконання індивідуального проекту, тестове опитування.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

2.3. ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 9 – 10. Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Біляковська Ольга Орестівна (ел. адреса inevermus@gmail.com)

Результати навчання:

- **знати:** еволюцію педагогічного оцінювання; поняття педагогічного оцінювання, його роль і місце у навчально-виховному процесі; особливості, функції та принципи педагогічного оцінювання; загально педагогічні вимоги, що покладено в основу оцінювання навчальних досягнень; основні види оцінювання; методи, прийоми контролю й оцінювання; загальні критерії оцінювання навчальних досягнень; рейтингова система оцінювання; системи національного оцінювання; тестування як форма оцінювання; оцінюванні шкали, їх вплив на об'єктивність контролю й оцінювання навчально-пізнавальної діяльності учнів; психолого-педагогічні аспекти контрольно-оцінювальної діяльності педагога; взаємозв'язок педагогічного спілкування й оцінювання навчальної діяльності учнів. Окрім того, у ході вивчення дисципліни студенти ознайомляться із сучасними тенденціями розвитку педагогічної освіти у контексті педагогічних оцінювань, зокрема з міжнародної політикою та підходами до контролю й оцінювання навчально-пізнавальної діяльності учнів.

- **вміти:** планувати й організувати контроль і оцінювання; дотримуватися демократичного стилю у процесі контрольно-оцінювальних дій; коректувати результати навчально-пізнавальної діяльності учнів; моделювати різні шляхи вирішення практичних завдань у процесі контролю й оцінювання; застосовувати різноманітні педагогічно доцільні засоби, прийоми вирішення конфліктних ситуацій; створювати психологічно комфортну атмосферу у процесі контролю й оцінювання; здійснювати самоконтроль, вносити корективи у власну контрольно-оцінювальну діяльність. Також у курсі передбачається формування контрольно-оцінювальних компетенцій педагога та психолого-педагогічної готовності до здійснення контрольно-оцінювальної діяльності.

Анотація навчальної дисципліни: однією з важливих умов підвищення якості та ефективності навчально-виховного процесу є систематичне одержання педагогом об'єктивної інформації про навчально-пізнавальну діяльність учнів, яка здійснюється ним під час контролю й оцінювання. Педагогічні процеси – контроль та оцінювання знань – потужні складові навчального процесу, які постійно потребують оновлення в умовах розвитку системи вітчизняної освіти, її інтеграції та модернізації. Водночас, жодна з навчальних технологій не обходиться без контролю та оцінювання, а справді досконалим процес навчально-пізнавальної діяльності буде лише тоді, коли оцінювання не завершує його, а супроводжує на всіх етапах. Контроль й оцінювання як важливі елементи навчально-виховного процесу дають змогу вчителю дізнатися про наявність прогалин у знаннях своїх вихованців; виявити недоліки у розумінні вивченого матеріалу; перевірити повноту знань, міцність їх засвоєння, а також уміння застосовувати набуті знання; залучити учнів до самоконтролю та раціонального розподілу часу на виконання завдань; стимулювати розумову активність; забезпечити зворотний зв'язок у навчанні; привчити учнів до відповідальності за здобування знань.

Рекомендована література:

1. Булах І., Мруга М. Створюємо якісний тест: навч. посіб. – К., 2006.
2. Грондунд Норман Е. Оцінювання студентської успішності: практ. посіб. – К., 2005.
3. Век Х. Оценки и отметки. – М., 1984.
4. Локшина О. І. Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи. – К., 2002.
5. Сікорський П.І., Біляковська О.О. Моделювання контрольно-оцінювальних систем у середній школі: монографія. – Львів, 2010.
6. W. Walczak. Jakosceniacycznia? – Lodz, 2001.

Форми та методи навчання: робота в групах, робота в парах, «мозковий штурм», дискусія; наочні методи навчання; виконання індивідуального проекту та підготовка презентації; тестове опитування.

2.4. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 9 - 10-й. **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин – 90(кредитів ЄКТС – 3); аудиторні години – 48(лекції – 16, практичні – 16, семінарські – 16)

Лектор: Ковальчук Лариса Онисимівна(ел. адреса lok73@ukr.net).

Результати навчання:

• **знати:** сучасні філософські засади організації наукових досліджень; понятійно-категоріальний апарат науково-педагогічних досліджень; методологію науково-педагогічних досліджень; методику науково-педагогічних досліджень; структуру та зміст етапів дослідження; методи науково-педагогічних досліджень; особливості організації та проведення педагогічного експерименту у різних типах навчальних закладів; норми, показники, критерії, рівні досліджуваних педагогічних явищ; методи математичної статистики для інтерпретації наукових досліджень; форми викладу матеріалів наукового дослідження; підготовка наукової роботи до захисту тощо;

• **вміти:** визначати актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет, концепцію, гіпотезу, новизну, теоретичну і практичну значущість наукового дослідження; здійснювати пошук і збір наукової інформації; аналізувати та впроваджувати основні методологічні підходи; застосувати методи науково-педагогічного дослідження; прогнозувати, моделювати та проектувати дослідницьку діяльність на різних етапах дослідження; застосувати методи математичної статистики для аналізу, оброблення та інтерпретації результатів наукових досліджень; узагальнювати отримані результати; оформляти різні види наукової роботи (тези, статті, курсові, дипломні, магістерські роботи та ін.).

Анотація навчальної дисципліни:

Сутність вищої освіти полягає не тільки у підготовці фахівця певної галузі знань, а й у набутті молодою людиною дослідницьких компетенцій. Знання методології, теорії, методики, методів організації науково-дослідної діяльності дає змогу аналізувати процеси і явища наукової дійсності, культурно-освітнього середовища, виробництва тощо. Вивчаючи теоретичні та практичні основи запропонованого курсу, студенти опанують сукупністю методологічних та теоретичних знань, набуватимуть практичні вміння та навички організації науково-пошукової діяльності на різних етапах навчання у вищій школі, а також досвіду прогнозування, моделювання та проектування дослідницької діяльності, організації та проведення наукового дослідження, що сприятиме формуванню готовності до інноваційної діяльності, дослідницьких компетенцій, творчих здібностей, розвитку дослідницької культури, творчого мислення, наукової уяви тощо.

Рекомендована література:

1. *Воловик П.М.* Теорія імовірностей і математична статистика в педагогіці. –К.: Рад. шк., 1989. – 221 с.
2. *Ковальчук Л.* Основи педагогічної майстерності: Навч. посібник / Лариса Ковальчук. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 608 с.
3. *Ковальчук О.* Діагностування результатів навчання: Навч. посібник / Оріся Ковальчук. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 153 с.
4. *Ковальчук О.* Основи психології та педагогіки: Навч. посібник / Оріся Ковальчук, Світлана Когут; [за заг. ред. Лариси Ковальчук]. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 624 с.
5. *Крушельницька О.В.* Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
6. *Підласий І.П.* Діагностика і експертиза педагогічних проектів: Навч. посібник. – К.: Україна, 1998. – 343 с.
7. *Шейко В.М.* Організація та методики науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарченко. – К.: Знання, 2006. – 307 с.

Форми та методи навчання: проведення лекцій, семінарсько-практичних занять та консультацій із застосуванням інноваційних технологій навчання, інтерактивних методів навчання, імітаційно-рольових ігор, наочних методів навчання тощо; виконання навчального проекту; модульний контроль навчальних досягнень.

2.5. ТЕХНІКИ НЕЛІНІЙНОГО МИСЛЕННЯ: ТЕОРІЯ І ТРЕНІНГ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 9 - 10-ий *Обсяг дисципліни:* загальна кількість годин - 90 (кредитів ЕКТС - 3); аудиторні години - 48 (практичні – 48), проект -12 год.

Лектор: доц. Цюра Світлана Богданівна (ел. адреса svit.tsura@gmail.com),

Результати навчання:

• **знати:** сутність понять «лінійне мислення», «нелінійне мислення», «метакогнітивні навички»; основні форми мисленнєвої діяльності і їх процедури; основні техніки критичного, креативного, конструктивного мислення; загальну парадигму нелінійного мислення; характерні ознаки наявності «культури нелінійного мислення» людини; теорії розвитку критичного та креативного мислення;

• **вміти:** застосовувати знання про техніку критичного мислення до професійно-соціально- та особистісно орієнтованих ситуацій; зіставляти переваги нелінійного та лінійного мислення у ситуаціях різної спрямованості та мотиваційно-емоційного фону; розвивати досвід нелінійного мислення, власні метакогнітивні навички, аналітичні вміння; складати когнітивну матрицю тексту; аналізувати когнітивні процедури у виконанні людей різного віку і рівня розвитку; використовувати знання про техніки мислення для виконання навчально-професійних завдань; доводити, добирати прийнятні, відповідні та несуперечливі аргументи, знаходити контраргументи, спростовувати; обґрунтовувати свою думку і помічати факти, що суперечать власній думці; співвідносити факт з певною системою цінностей, визначати альтернативу; усвідомлювати обмеження, використовувати різні критерії та контексти;

Анотація навчальної дисципліни: Важливе значення для сучасної наукової практики має культура нелінійної думки. Різноманітні зміни, що зумовлені поширенням синергетичних знань, нелінійного мислення є потужним чинником розмивання кордонів між науковими сферами, в результаті чого народжується методологія, що суттєво видозмінює культуру лінійного мислення класичної науки. Важливим завданням вищої школи є формування комплексу інтелектуальних якостей студента, що базується на розгалуженій системі метакогнітивних умінь людини працювати з інформацією і бути джерелом її творення. Саме цей комплекс, який називають «культурою нелінійного мислення», стає найважливішою рисою методології не лише природничо-математичних, а й соціогуманітарних наук. Парадигма нелінійного мислення пропонує власний принцип невизначеності, дослідження якого дозволяє краще зрозуміти динаміку складних систем. Вона має значний креативний потенціал необхідний для виникнення наукових інновацій та наукомістких технологій. Дивергентні здібності і креативність лежать в основі сучасного глобалізованого світу. Критичний тип мислення потрібен для вирішення неординарних практичних завдань, а головним результатом критичного мислення є судження. Техніки розвитку критичного мислення його функціональна модель базуються на усвідомленості, самостійності, рефлексивності, цілеспрямованості, контрольованості, самоорганізованості когнітивних дій.

Рекомендована література:

1. Корінько Л.М. Роль критичного мислення у формуванні учнівських компетенцій. - Х.: Вид. група "Основа", 2010. - 95 с.
2. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ М. В. Савчин. - К.: Академвидав, 2011. - 464 с.
3. Тягло О. В. Критичне мислення: [навч. посібник] / Тягло О. В. - Х. : Основа, 2008. – 187 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.

Форми та методи навчання: практичні заняття, тренінги, консультації, самостійна робота; кооперативні, дослідницькі та ігрові методи навчання, дискусія; виконання індивідуального проекту та підготовка презентації

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

2.6. ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 9 - 10-ий. Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Заячук Юлія Дмитрівна (ел. адреса yu_zayachuk@yahoo.com), доц. Герцюк Дмитро Дмитрович (ел. адреса dmytro_hertsyuk@ukr.net).

Результати навчання:

- **знати:** теорію і практику освітнього менеджменту; сутність поняття «освітній менеджмент», закони менеджменту; поняття стратегічного управління освітньою організацією та його етапів; сутність поняття інноваційної освітньої діяльності та складові освітньої інновації; принципи шкільного менеджменту; особливості менеджменту сучасного вищого навчального закладу, суть стратегії розвитку вищого навчального закладу, аспекти стратегії управління міжнародною діяльністю вищого навчального закладу; стилі менеджменту; професійні та особистісні характеристики менеджера освіти. Крім того, курс присвячено розгляду питання управління системою освіти в Україні, питання загальноєвропейської стратегії реформування вищої освіти, в т.ч. реформи структурної та реформи в галузі освітнього менеджменту та управління вищим навчальним закладом, а також питання інтегрування України у європейський освітній простір.

- **вміти:** дотримуватися демократичного стилю управління навчально-виховним процесом, забезпечувати цілісність й системність навчально-виховного процесу, моделювати різні шляхи вирішення практичних завдань, застосовувати педагогічні дії для формування позитивних міжособистісних стосунків на різних етапах розвитку колективу, створювати психологічно комфортну атмосферу, підтримувати дух партнерства в навчальному і виховному процесі, здійснювати самоконтроль, вносити корективи у власну діяльність, поведінку. Курс також передбачає формування комплексних компетенцій менеджера освіти та психолого-педагогічної готовності до здійснення управлінської діяльності.

Анотація навчальної дисципліни: питання модернізації управління освітою як рушійної сили освітнього процесу та фактору якості вітчизняної освіти актуалізовано на етапі інтегрування системи освіти України в єдиний європейський та світовий освітній простір. А реформа в галузі управління вищою освітою і освітнього менеджменту як складова трансформації європейської вищої освіти, паралельно з Болонською реформою як реформою структурною, має величезне значення для розвитку європейської освіти. З іншого боку, в процесі розвитку теорії і практики освітнього менеджменту зазнають змін мета, завдання, зміст управління освітніми системами, змінюється структура і стиль менеджменту, підвищується відповідальність керівників навчальних закладів за наслідки прийнятих рішень. Модернізація управління освітою передбачає запровадження інноваційних технологій управління навчальним закладом та нової етики управлінської діяльності. Означені концептуальні засади лежать в основі розробки даного курсу.

Рекомендована література:

1. Демчук В. С. Основи освітнього менеджменту. – К.: Ленвіт, 2007.
2. Менеджмент и организационно-развитиевысшейшколы: учеб. / [подобщ. ред. М. Н. Певзнера]. – Днепропетровск, 2012.
3. Григораиш В. В., Касянова О. М., Мармаза О. І. та ін. Управління навчальним закладом: Навч.-метод. посіб. (у двох частинах). – Харків: вид-во «Ранок», 2004.
4. Даниленко Л. І. Інноваційний освітній менеджмент. – К.: ГЛАВНИК, 2006.
5. Педагогіка вищої школи / За ред. З. Н. Курлянд. – К.: «Знання», 2005.
6. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Харків, 2005.
7. Освітній менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Л. І. Даниленко, Л. М. Карамушки. – К., 2003.

Форми та методи навчання: інтерактивні методи навчання, в т.ч. робота в мікрогрупах, робота в парах, “мозковий штурм”, дискусія; наочні методи навчання; виконання індивідуального проекту та підготовка презентації; тестове опитування.

Форма звітності: залік **Мова навчання:** українська

2.7. СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 10-ий. Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС – 3); аудиторні години - 48 (лекції - 16, практичні – 32).

Лектор: доц. Цюра Світлана Богданівна (ел. адреса svit.tsura@gmail.com)

Результати навчання:

- **знати:** поняття «освіта» у його методологічному контексті як цінність і самоорганізовану систему; основні зміни філософії освіти у контексті історичного розвитку та сучасних глобальних цивілізаційних змін; онтологію, аксіологію та ідеологію сучасних та історичних освітніх систем; роль екзистенціалізму та постмодернізму у розвитку освітніх систем другої половини ХХ ст.; вплив філософії гуманізму на освіту; гуманістичні підходи до організації навчання; соціокультурну теорію розвитку особистості й організації навчання; мету й суть мультикультурної освіти; основні функції філософії сучасної освіти: створення можливостей вибору філософських ідей чи певної філософської системи; виконання ролі загально методологічної основи знань.
- **вміти:** аналізувати складові системної характеристики освіти, вищої освіти, розрізнати транснаціональні та глобальні процеси зміни освітніх парадигм; зіставляти вплив філософських концепцій на розвиток освітніх систем у першій і другій половині ХХ ст.; характеризувати особливості трактування людини і її розвитку у гуманізмі, екзистенціалізмі, течіях постмодернізму; трактувати основні положення соціального реконструктивізму і зіставляти їх із практикою роботи освітніх систем; розглядати дійсність як таку, що конструюється суб'єктом пізнання; розвивати: власний досвід формулювання суджень філософського, концептуального змісту, нелінійного мислення; толерантність і плюралізм у полікультурному соціумі; трактувати дидактичну технологізацію філософських ідей, вибраних для розв'язання педагогічних проблем

Анотація навчальної дисципліни: філософія освіти початку ХХІ століття є результатом синтезу різних поглядів на людину і суспільство, освітні системи і їх взаємодію. Важливим для педагога є вміння бачити і розуміти філософські засади функціонування самоорганізовуваних систем, виявляти порушення чи дотримання методологічних підвалин, умінь розрізнати лінійну і нелінійну логіку, сприймати як вихідне те, що дійсність конструюється людиною за допомогою мови, спілкування і взаємодії. Значимою складовою педагогічної освіти є також вироблення у студентів знань, умінь організації навчання і зіставлення їх з різними філософськими підходами. Метою курсу є формування у студентів розуміння актуальності знань сучасної філософії освіти, відповідно до якої навчальний процес розглядається як спрямований на: конструювання людиною особисто значимих знань, вироблення умінь шляхом рівноправної, партнерської взаємодії педагогів й учнів, студентів, концептуалізація знань про сутність освіти і виховання, сутність педагогічної діяльності, формування власної особистісної філософської концепції освіти.

Рекомендована література:

1. Бех Ю. В. Саморозгортання соціального освіти: Монографія. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 248 с.
2. Наука і цінності людського буття/ [Альчук М.П., Бойченко М.І., Вишинський С.Д. та ін.] ; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В.П. Мельника. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 550 с.
3. Філософія освіти: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Андрущенко, І. Передборської. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 329 с.
4. Лутай В. Про стан розробки концептуальних засад філософії освіти в Україні та їх невпровадження в педагогічну практику // Філософія освіти. – 2005. – № 1. – С. 30-37.
5. Крижко В. В. Антологія аксіологічної парадигми управління освітою. Навч. посібник. – К.: Освіта України, 2005. – 440 с.

Форми та методи навчання: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота; кооперативні, дослідницькі та ігрові методи навчання, дискусія; виконання індивідуального проекту та підготовка презентації.

2.8. ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА СТРАТЕГІЯ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 9-й(магістр). **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16).

Лектор: доц. Заячук Ю. Д. (ел. адреса yu_zayachuk@yahoo.com), доц. Герцюк Д. Д. (dmytro_hertsyuk@ukr.net), доц. Равчина Т. В. (tanya_ravchyna@yahoo.com)

Результати навчання:

- **знати:** аспекти реформування вищої освіти: глобальні тенденції та адаптація до місцевих умов; напрями загальноєвропейської стратегії реформування вищої освіти: реформа структурна, тобто Болонська реформа, та європейська реформа в галузі освітнього менеджменту та управління вищими навчальними закладами; суть глобальних цілей Болонської реформи: реструктуризація систем вищої освіти та інтернаціоналізації вищої освіти і мобільність учасників освітнього процесу; суть сучасної реформи в галузі освітнього менеджменту та управління вищими навчальними закладами; основні аспекти трансформації структури управління вищими навчальними закладами: (i) зміна найбільш важливих координаційних сил у системі вищої освіти, (ii) зміна основних критеріїв визнання академічної успішності, (iii) оновлення типу управління в структурі інституції, (iv) поява незалежних акредитаційних агенцій; “виклики” для професії університетського викладача в умовах сучасних європейських реформ у галузі вищої освіти: (i) обмеження навчального часу студента та структурування навчального плану; (ii) академічна свобода професора; (iii) академічна свобода студента та його роль в процесі навчання в руслі сучасних реформ у вищій освіті.

- **вміти:** забезпечувати аналіз сучасних освітніх процесів; застосовувати знання для впровадження досвіду європейських університетів в Україні та інтегрування України у спільний європейський освітній і науковий простір; застосовувати педагогічні дії щодо “викликів” для професії університетського викладача в умовах сучасних європейських реформ у галузі вищої освіти.

Анотація навчальної дисципліни:

Курс має на меті дати студентам розуміння суті сучасних європейських реформ вищої освіти як інструменту європейської інтеграції і глобалізації та складової частини трансформації європейської вищої освіти. Курс також має на меті розкриття аспекту прийняття / відхилення європейських реформ вищої освіти різними країнами, що представляють різні європейські університетські моделі, а також аспекту змін умов діяльності, можливостей та “викликів” для професії університетського викладача в умовах сучасних освітніх реформ.

Рекомендована література:

1. *Murphy S.* Current Issues in Higher Education: Research and Reforms. Lanham, New York, Oxford. 1998.
2. *Supranational regimes and national education policies – Encountering challenge.* J. Kallio and R. Rinne (Eds.). Turku. 2006.
3. *Wolter A.* From the Academic Republic to the Managerial University: the Implementation of New Governance Structures in German Higher Education // *University of Tsukuba, Journal of University Studies*, 2007. №35. P. 111–133.
4. *Wolter A.* From State Control to Competition: German higher education transformed // *The Canadian Journal of Higher Education*. 2004. Vol. 3. P. 73–104.
5. *Simons M.* “Education Through Research” at European Universities: Notes on the Orientation of Academic Research // *Journal of Philosophy of Education*. 2008. Vol. 40, Issue 1. P. 31–50.
6. *Teichler U., Ferencz I. and Bernd W.* (Eds.). *Mapping Mobility in European Higher Education*. Vol. I, II. DAAD, 2011.
7. *Teichler U.* The changing debate on internationalization of higher education // *Higher Education*. 2004. Vol. 48. P. 5–26.
8. *Rinne R. and Koivula J.* The dilemmas of changing university // *Entrepreneurialism in Universities and the Knowledge Economy*. Ed. by M. Shattock. 2009. P. 183–199.

9. *Krull W. Exporting the Humboldtian University // Minerva, 2005. Vol. 43. № 1. P. 99–102.*

Форми та методи навчання: проблемний, діалог, дискусія, пояснювально-ілюстративний, наочні методи навчання (презентації, таблиці, структурно-логічні схеми, рисунки тощо), робота в мікрогрупах, кейс-метод, прес-конференція, індивідуальний проект, презентація результатів дослідження, тестове опитування.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

2.9. ПЕДАГОГІЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 5 - 7-й. Обсяг дисципліни: загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Равчина Тетяна Василівна (ел. адреса ravchyna@yahoo.com)

Результати навчання:

- **знати:** особливості, прийоми конструктивного спілкування з учасниками педагогічного процесу в конфліктних ситуаціях, подолання труднощів та бар'єрів; структура, динаміка, види конфлікту, передумови й причини його виникнення; особливості конфліктної взаємодії різних представників педагогічного процесу (педагогів, студентів, представників адміністрації навчального закладу); види порушення дисципліни в навчально-виховному процесі, шляхи вирішення проблем деструктивної поведінки; технологія раціональної поведінки педагога в конфліктній ситуації; способи конструктивного розв'язання конфліктів між учасниками педагогічного процесу (переговори, фасилітація, медіація, арбітрація); шляхи формування в студентів умінь співробітництва, вияву взаємної толерантності; способи управління гнівом, фрустрацією та агресією.

- **вміти:** встановлювати особистісний контакт з учасниками педагогічного процесу, нейтралізувати конфліктну поведінку партнерів; аналізувати конфлікт й вибирати шляхи конструктивного його розв'язання; застосувати різноманітні педагогічно доцільні способи, прийоми вирішення проблем порушення учнями, студентами поведінки; вибирати й застосувати стратегії раціональної поведінки як педагога в конфліктній ситуації; проводити переговори, фасилітацію, медіацію, арбітрацію для розв'язання конфлікту в педагогічних ситуаціях; подолання гніву, фрустрації, агресії в конфліктних ситуаціях.

Анотація навчальної дисципліни: метою курсу є набуття студентами знань, умінь організації взаємодії з учасниками педагогічного процесу в конфліктних ситуаціях, вирішення проблем порушення студентами дисципліни, конструктивного розв'язання конфліктів у закладах вищої освіти. Особлива увага звертається на: розуміння студентами конфлікту як проблеми, яку можна вирішити, а також відповідальності педагога за конструктивне його розв'язання.

Рекомендована література:

1. Русинка І. Конфліктологія. Навч. пос. К., 2007. ;
2. Рудакова І. А. Конфліктологія для педагогів. Ростов-на-Дону: Фенікс, 2005;
3. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства. Львів, 2002.
4. Джелалі В. О. Психологія вирішення конфліктів: Навчальний посібник. – Харків-Київ: Р. И. Ф., 2006, 320 с.
5. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління: навч. посіб. – К.: Центр навч. літератури, 2005, 456 с.
6. Ішмураєв А. Т. Конфлікт і згода. – К.: Наукова думка, 1996, 190 с.
7. Конфліктологія: Підручник / Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осіпова та ін. – Харків: Право, 2002, 256 с.

Форми та методи навчання: інформаційно-пояснювальний, проблемний, діалог, метод ситуаційних вправ, кейс-метод, мозкова атака, бесіда, дискусія, сюжетно-рольові ігри, рефлексія, групова робота, участь у дискусіях, сюжетно-рольових вправах, іграх, написання міні проекту, тестування.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська

2.10. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГІКИ

Семестр: VIII **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин – 60 (кредитів ЄКТС - 2); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16)

Лектор: доц. Горук Наталія Михайлівна (ел. адреса natalia_horuk@yahoo.com)

Результати навчання:

- **знати:**

історичні, концептуальні і філософські засади освіти дорослих; основні поняття і категорії освіти дорослих; структуру освіти дорослих; практичний досвід організації освіти дорослих в Україні та закордоном; мету і завдання освіти дорослих на сучасному етапі; психологічні особливості та потреби дорослого учня; типи навчання дорослих: навчання за допомогою досвіду, навчання шляхом участі, трансформаційне навчання, самодирективне тощо; навчальні стилі дорослих, бар'єри у навчанні, моделі навчання дорослої особистості; принципи, стратегії і методи навчання дорослих; сучасні напрямки та проблеми.

- **вміти:**

ідентифікувати, визначати та аналізувати основні концепції освіти дорослих; характеризувати та розрізняти стилі навчання дорослих, застосовувати принципи і методи навчання дорослих відповідно до їхніх особливостей і потреб; аналізувати педагогічні ситуації та оптимального вирішувати педагогічні задачі щодо організації процесу навчання дорослих; забезпечувати ефективне навчальне середовище для дорослих; розробляти навчальні плани та конспекти відповідно до потреб дорослих учнів.

Анотація навчальної дисципліни:

Освіта дорослих – невід'ємна і водночас відносно відокремлена частина системи освіти. Комплекс проблем, пов'язаних із її функціонуванням і розвитком, мають свою змістову специфіку, зумовлену особливостями контингенту, а також своєрідністю завдань, на виконання яких спрямована її діяльність. Головне завдання освіти дорослих за матеріалами ЮНЕСКО – забезпечити людину комплексом знань і умінь для активного творчого життя в сучасному суспільстві. Мова йде про неперервність і доступність освіти за допомогою розширення мережі навчальних закладів, урізноманітнення навчальних програм та розробку нових навчальних стратегій, розрахованих виключно на доросле населення. Зазначені ідеї та положення лягли в основу розробленого курсу, який матиме практичну та теоретичну значущість для тих, хто планує працювати із дорослими та цікавиться проблемами освіти дорослих.

Рекомендована література:

1. Архипова С. П. Основи андрагогіки. Черкаський держ. ун-т ім. Б. Хмельницького, Ужгородський нац. ун-т. — Черкаси, 2002. — 183 с.
2. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / Авт.-упор. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 108 с.
3. Jarvis, Peter. Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice. London, New York: Routledge, 2004.
4. Knowles, M., Holton E.F., Swanson R.A. The Adult Learner: The definitive classic in adult education and human resources development. Oxford: Elsevier Inc., 2005.
5. Knowles, Malcolm. The Adult Learner: A Neglected Species. Houston: Gulf Publishing Company, 1973.

Форми та методи навчання: інтерактивні методи навчання, в т.ч. робота в мікрогрупах, кейс-метод, “мозковий штурм”, дискусія, сюжетно-рольові ігри; наочні методи навчання; виконання індивідуального проекту, есе, підготовка презентації; тестове опитування.

Форма звітності: залік

Мова навчання: українська, англійська

III. ОПИСИ ВИБІРКОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ КУРСІВ І СПЕЦКУРСІВ (іноземною мовою)

3.1. ОСВІТА І ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА ПОЛЬЩІ

кафедра загальної та соціальної педагогіки

Семестр: 9 -10-ий. **Обсяг дисципліни:** загальна кількість годин - 90 (кредитів ЄКТС - 3); аудиторні години - 32 (лекції - 16, семінарські - 16).

Лектор: Заячківська Надія Михайлівна (ел. адреса nadiyastrem@gmail.com)

Результати навчання:

- **знати:** основні віхи розвитку освіти та педагогічної думки Польщі; сутність, своєрідність навчально-виховного процесу у польській школі протягом її історичного розвитку; особливості діяльності педагога в навчально-виховних закладах різного рівня; тенденції розвитку освіти в Польщі; основні педагогічні ідеї, які формувалися в польському науково-педагогічному середовищі в часи розквіту польської держави та втрати нею незалежності; сучасні організаційно-методичні форми навчання учнів та студентів; понятійно-категоріальний апарат педагогічної науки польською мовою; досягнення сучасних освітніх реформ.

- **вміти:** аналізувати головні досягнення польської педагогічної думки упродовж її історичного розвитку; розрізняти переваги і недоліки різних виховних систем, навчальних закладів різних типів; здійснювати порівняльний аналіз особливостей освіти Польщі з вітчизняними педагогічними досягненнями; застосовувати відповідну педагогічну термінологію.

Анотація навчальної дисципліни:

В умовах входження України до єдиного європейського освітнього простору велике значення має досвід та надбання в галузі освіти сусідніх країн, які є членами Європейського Союзу. Вивчення курсу має на меті розширити знання майбутніх полоністів з проблематики розвитку освіти та педагогічної думки Польщі, основних педагогічних надбань цієї країни протягом її історичного розвитку і сутності сучасних реформ освіти. Розглядатися науковий доробок визначних польських педагогів в царині педагогічної теорії та практики, головні тенденції розвитку сучасної освіти Польщі. Викладання курсу польською мовою сприятиме засвоєнню польської педагогічної термінології, ключових педагогічних категорій, знання яких необхідне для ефективною перекладацької та наукової діяльності.

Рекомендована література:

1. Encyklopediapedagogiczna – pod. red. W.Pomykało – Warszawa: W-wo Fundacja innowacja, 1993.

2. Kot S. *Historia wychowania*. T. 1-2. – Warszawa: W-wo „Żak”, 1996.

3. Krasuski J. *Historia wychowania*. – Warszawa: W-wa szkolne i pedagogiczne, 1989.

4. Mrozowska K. *Zarys dziejów wychowania w Polsce od XI do XX wieku*. – Kraków, 2002.

5. *Pedagogika. Leksykon tematyczny* – pod. red. B.Milerskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wa naukowe PWN, 2000.

6. *Pedagogika* – pod. red. Z.Kwiecińskiego i B.Śliwerskiego – Warszawa: W-wa naukowe PWN, 2004.

7. Wołoszyn S. *Nauki o wychowaniu w Polsce w XX wieku*. – Kielce, 1998.

8. Bogusław Śliwerski. *Współczesne teorie i nurty wychowania*. – Kraków: W-wo Impuls, 2015.

Форми та методи навчання: індивідуальні творчі завдання, інтерактивні методи навчання, виконання індивідуального проекту, підготовка презентації, тестове опитування.

Форма звітності: залік

Мова навчання: польська

Навчальне видання

ІНФОРМАТОР
кафедри загальної та соціальної педагогіки

(Опис педагогічних курсів і спецкурсів)